

УДК [930.253+929.5](477.65)"18/19"

О. А. ТРИБУЦЬКА*

**ДОКУМЕНТИ ФОНДІВ СТАНОВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ, ВОЛОСНИХ ТА СІЛЬСЬКИХ
АДМІНІСТРАТИВНИХ УСТАНОВ ЯК ДЖЕРЕЛО
ГЕНЕАЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ**

Аналізується склад та інформаційна складова документів фондів органів станового самоврядування як джерельної бази з вивчення родоводів селянського та міщанського станів за період з другої половини XIX ст. до 20-х років XX ст.

Ключові слова: міщанські управи; волосні управління; сільські управління; сільський схід; генеалогічна інформація.

Продовжуючи роботу з комплексного дослідження найбільш інформативних джерел генеалогічної інформації у Державному архіві Кіровоградської області, ми звернулися до фондів органів станового самоврядування. Ці джерела містять генеалогічні відомості щодо представників міщанського та селянського станів низки населених пунктів сучасної Кіровоградщини за період з другої половини XIX ст. до 20-х рр. XX ст.

Зміст наявних в матеріалах цих фондів відомостей обумовлений специфікою функцій згаданих установ з огляду на глибокі зміни в суспільному житті Російської імперії у пореформений період.

Встановлена “Жалованной грамотой городам” – законодавчим актом, виданим Катериною II у 1785 р. – організація міщанського самоврядування, яка дозволяла його представникам об’єднуватися у міщанські товариства і обирати старосту, отримала свій подальший розвиток після міської реформи 1870 р. Міщанські товариства та інші станові органи у відповідності до положень реформи стають окремими соціальними інститутами. Створюються міщанські управи як колегіальні виконавчі органи станового самоуправління, що склалися із старости та, як мінімум, двох його помічників.

Управи виконували адміністративно-господарські завдання і насправді ставали посередниками між міщанським товариством і державою. Специфічні функції міщанських товариств полягали саме в нагляді за моральністю міщан, в запобіганні злочинів, тому до обов’язків членів управи входив збір відомостей для поліції щодо проживання

* *Трибуцька Олена Анатоліївна* – начальник відділу інформації та використання документів Державного архіву Кіровоградської області.

міщан в інших містах, відповіді на запити МВС, Міністерства юстиції та інших державних органів. Управи займались веденням посімейних списків, збором податків та звільненням від них малоїмущих і неповнолітніх міщан, видачею тимчасових паспортів і відпускних білетів, свідоцтв про бідність, влаштуванням у богадільні тих, хто цього потребував та ін.

Для фінансування діяльності управ з членів міщанських товариств збирались “общественные сборы”. Частина цих коштів направлялась на утримання приміщень, оплату лікування міщан у місцевих та іногородніх медичних закладах, благодійні потреби¹.

У Державному архіві Кіровоградської області зберігаються шість фондів міщанських управ і один фонд міщанського старости за період з 1874 по 1919 рр. Це фонди: Єлисаветградської міщанської управи, м. Єлисаветград Єлисаветградського повіту Херсонської губернії (Ф. 17, 4 од. зберігання, 1886–1914 рр.), Златопільської міщанської управи, м. Златопіль Чигиринського повіту Київської губернії (Ф. 718, 20 од. зберігання, 1908–1915 рр.), Новомиргородської міщанської управи, м. Новомиргород Єлисаветградського повіту Херсонської губернії (Ф. 24, 7 од. зберігання, 1874–1919 рр.), Олександрівської міщанської управи, містечко Олександрівка Чигиринського повіту Київської губернії (Ф. 719, 23 од. зберігання, 1908–1914 рр.), Торговицької міщанської управи, містечко Торговиця Уманського повіту Київської губернії (Ф. 711, 8 од. зберігання, 1904–1915 рр.), Покотилівської міщанської управи, містечко Покотилове Уманського повіту Київської губернії (Ф. 710, 18 од. зберігання, 1902–1913 рр.), Бобринецького міщанського старости, м. Бобринець Єлисаветградського повіту Херсонської губернії (Ф. 362, 5 од. зберігання, 1874–1878 рр.).

Джерелами генеалогічної інформації є такі матеріали фондів: посімейні списки; книги видачі паспортів, відпускних білетів; окладні книги і податкові зошити; довідки, метричні виписи про народження і смерть; свідоцтва, довідки про відсутність перешкод до вступу у шлюб.

Посімейні списки відклялися у справах фондів Єлисаветградської міщанської управи за 1914 рік² та Новомиргородської міщанської управи за 1874 і 1889 рр.³ Документи сформовані за принципом віросповідання особи – окремо на християн та євреїв, мають усталену форму, що складається з 11 граф і містить детальні відомості про наявних членів родини та тих, хто з різних причин вибув.

Вагому генеалогічну інформацію подано у книзі видачі тимчасових паспортів та відпускних білетів міщанам християнського віросповідання м. Єлисаветграда за 1885 р., що відклялася у фонді Єлисаветградської міщанської управи (законодавством визначалося, що міщанин не мав права відходити з місця постійного проживання за межі повіту або далі чим на 50 верст на більш ніж піврічний термін, без документа,

що засвідчував особу). Оригінали паспортів і білетів у вищезазначеній справі не збереглися, але записи у книзі подають детальну інформацію про отримувачів документів.

Форма книги складається з 4-х граф: порядковий номер, дата видачі документа, прізвище, ім'я, по батькові того, на чие ім'я документ виписаний, та коротке описання зовнішності, зокрема особливі прикмети, номер, за яким значиться у посімейному списку, підпис отримувача документа і адреса проживання. Відомостей про те, куди особа виїжджала, немає⁴.

Цікава інформація, що значно доповнює та урізноманітнює генеалогічне досє, міститься в окладних книгах обліку податків з нерухомості, якою володіли міщани, та у податкових зошитах, де фіксувались відомості про виплату міщанами "общественных сборов." Ці документи відклалися у фондах Златопільської (1908, 1910, 1913–1915 рр.), Торговицької (1904, 1909, 1910, 1915 рр.), Покотилівської (1902, 1908–1909, 1912–1913 рр.), Олександрівської (1908, 1909, 1911, 1912, 1914 рр.) міщанських управ.

Книги обліку податків з нерухомості містять 8 граф: номер відомості по розкладочній комісії, номер поліцейський або міський, назва майна, прізвище, ім'я, по батькові власника, сума необхідного внеску, сума фактичного надходження, графа про звільнення від податку та причини звільнення, яка сума залишилась в недоїмці. Звільнення від податку траплялось рідко, як правило, "по бедности" або у зв'язку з втратою цінності майна⁵.

Податкові зошити містять 4 графи: порядковий номер, прізвище, ім'я, по батькові господаря та членів його родини чоловічої статі, які досягли 18-річного віку і підлягають оподаткуванню, необхідна до сплати сума та недоїмки минулих років, і остання графа – дата внесення грошей, в тому числі в рахунок недоїмок⁶.

Зазначені документи обов'язково завірялись печаткою міщанської управи, підписами голови та членів управи.

У фонді Бобринецького міщанського старости збереглися досить цікаві та інформативні документи: свідоцтва, довідки про відсутність перешкод до вступу у шлюб за 1874–1878 рр. Зазвичай свідоцтва видавались міщанським старостою і містили дані про прізвище, ім'я, вік, віросповідання, місце проживання особи⁷. Іноді в нижній частині документа зазначалось про її нареченого чи наречену: ім'я, прізвище, станова належність, віросповідання, вік⁸. У деяких випадках дозволи на шлюб надавались священиками своїм прихожанам, з місця служби⁹.

Окрім зазначених вище документів у фонді відклалися видані священиками метричні свідоцтва, метричні виписи про народження тих, хто збирається до шлюбу та свідоцтва про смерть колишнього чоловіка чи дружини (у випадках повторного шлюбу) за різні роки¹⁰.

Вагомий пласт генеалогічної інформації містять фонди сільських управлінь, які висвітлюють діяльність сільських товариств (сільської общини). Сільські товариства як офіційно визнані і регульовані законами інституції виникли в ході звільнення селян від кріпосної залежності. Вони склались із селян одного поміщика, які проживали в одному або декількох селах, керувались сільськими сходами, на яких обирались сільські старости.

Функції сільських товариств були досить різнобічними і охоплювали практично всі сторони сільського життя. Ключовою функцією, звичайно, був розподіл землі, який здійснювався за ревізськими чи наявними душами, за кількістю робочих рук в господарстві або за кількістю їдоків. Важливим завданням сільської общини був збір податків, які, за необхідності, зменшували або скасовували малоїмущим, аби врятувати сім'ю від злиднів.

Складовою частиною діяльності товариств був соціальний захист своїх членів, адже засади селянського життя ґрунтувались на християнській моралі. Одним із проявів християнського милосердя була опіка над сиротами. Опікунство над дітьми встановлювалось у випадках смерті батька чи матері або обох батьків, їх психічної хвороби, невідомої відсутності батьків понад три роки, ув'язнення¹¹.

Певною мірою частина функцій сільської общини висвітлена у матеріалах п'ятнадцяти фондів сільських управлінь: Аджамського, с. Аджамка Олександрійського повіту Кременчуцької губернії (Ф. 46, 3 од. зберігання, 1913–1920 рр.), Глодоського, с. Глодоси Єлисаветградського повіту Херсонської губернії (Ф. 45, 2 од. зберігання, 1910–1915 рр.), Донино-Кам'янського, с. Донино-Кам'янка Олександрійського повіту Херсонської губернії (Ф. 463, 1 од. зберігання, 1864–866 рр.), Костянтинівського, с. Костянтинівка Олександрійського повіту Кременчуцької губернії (Ф. 50, 20 од. зберігання, 1861–1921 рр.), Маловисківського, с. Мала Виска Єлисаветградського повіту Херсонської губернії (Ф. 39, 3 од. зберігання, 1913–1917 рр.), Назарівського, с. Назарівка Єлисаветградського повіту Херсонської губернії (Ф. 77, 7 од. зберігання, 1914–1920 рр.), Новоандріївського, с. Новоандріївка Олександрійського повіту (Ф. 41, 2 од. зберігання, 1898–1919 рр.), Новокрасненського, с. Новокрасне Єлисаветградського повіту Херсонської губернії (Ф. 38, 2 од. зберігання, 1902–1918 рр.), Новомихайлівського, с. Новомихайлівка Єлисаветградського повіту Херсонської губернії (Ф. 37, 2 од. зберігання, 1909–1920 рр.), Олександрівського, с. Олександрівка Чигиринського повіту Київської губернії (Ф. 516, 18 од. зберігання, 1862–1916 рр.), Паліївського, с. Паліївка Єлисаветградського повіту Херсонської губернії (Ф. 363, 2 од. зберігання, 1913–1918 рр.), Панчівського, с. Панчеве Єлисаветградського повіту Херсонської губернії (Ф. 461, 1 од. зберігання, 1910–1911 рр.), Савицьківського, с. Савицьке

Олександрійського повіту Кременчуцької губернії (Ф. 42, 1 од. зберігання, 1913–1920 рр.), Ставидлівського, с. Ставидла Чигиринського повіту Кременчуцької губернії (Ф. 524, 1 од. зберігання, 1894–1921 рр.), Червоноярського, (Ф. 51, 1 од. зберігання, 1910 р.).

Наявний у цих фондах генеалогічний матеріал відклався у таких документах: книги ухвал сільських сходів; опікунські книги обліку сирітського майна та грошових виплат сиротам; посімейні списки селян; подвірні переписи селян; списки учнів сільської школи.

Книги ухвал сільських сходів зберігаються у більшості фондів сільських управлінь (крім Ф. 39, Ф. 46, Ф. 51, Ф. 461, Ф. 524). Хронологічно документи охоплюють період з 1862 по 1920 рр. У цих матеріалах зафіксовані рішення сходів з різних питань: вибори сільського старости та інших посадових осіб, виключення з общини та прийом нових членів, встановлення й розподіл між селянами сум державних, земських та на користь самої общини зборів, розподіл земельних ділянок між членами общини (так званих “отрубных участков”), встановлення опіки над сиротами, формування й використання общинних продовольчих капіталів та хлібних запасів тощо. До вироків сільських сходів з питань формування хлібних запасів додавалися списки жителів усіх сіл, які входили до общини, “подлежащих сбору на формирование хлебных запасов.” У списку вказувалось ім’я та прізвище господаря дому, кількість дорослих членів родини та дітей, кількість осіб жіночої та чоловічої статі. У примітках додатково вказувалось: “вдова”, “сирота” тощо¹².

До винесених сходом рішень про “отрубку” земельних наділів членам общини додавалися списки власників земельних ділянок, де вказувалось: номер ділянки за проектним планом, складеним землеміром, прізвище, ім’я, по батькові власника та кількість виділеної землі – польової, левадної, тощо¹³.

На особливу увагу в контексті нашої теми заслуговують матеріали, що висвітлюють діяльність сільських общин стосовно опіки над сиротами. В ухвал сходів сільських общин вказувалось прізвище, ім’я сироти, прізвища та імена померлих батьків (чи глави сімейства), прізвище та ім’я призначеного сходом опікуна¹⁴.

Більш детальна інформація з цього питання міститься в опікунських книгах обліку сирітського майна та оплат сиротам, які відклалися у фонді Аджамського сільського управління за 1913–1920 рр.

Книги обліку сирітського майна містять 9 граф: порядковий номер, прізвище, ім’я, по батькові померлих батьків або померлого глави родини і його спадкоємців, їх вік; прізвища, імена, по батькові опікунів та позначка про зміни у їх складі; дата смерті батьків (батька), дата призначення опіки; склад рухомого і нерухомого майна і його місцезнаходження, вартість майна у грошовому еквіваленті; відомості щодо продажу майна, хто давав дозвіл на продаж, яке саме майно було про-

дано та його грошова вартість; стаття прибутків; стаття видатків; дата припинення опіки¹⁵. Інші фонди сільських управлінь, на жаль, не мають таких цінних в генеалогічному відношенні документів.

Певна генеалогічна інформація подана у подвірних переписах селян. Копії таких переписів по селам Олександрівці, Стримівці, Голиковому за 1862–1914 рр. відклалися у фонді Олександрівського сільського управління.

Переписи слугували додатками до уставних грамот – документів, що фіксували земельні відносини поміщика з селянами після опублікування “Положения о крестьянах, вышедших из крепостной зависимости.” У переписах зазначалися прізвища та імена господарів, розмір наділу, викупна сума за садибу, розмір оплати за користування садибами та польовими наділами¹⁶.

Такий цінний генеалогічний матеріал, як посімейні списки, збережені у фондах Червоноярського сільського управління за 1910 р.¹⁷ та Маловисківського сільського управління за 1913–1917 р.¹⁸

Деякі відомості генеалогічного характеру знаходимо також у фонді Костянтинівського сільського управління, який містить списки учнів сільської школи за 1878 рік. У списках вказано прізвище, ім'я батька та дитини, вік дитини, кількість коштів, внесених за навчання. У графі “Примітки” зазначено відомості про відмову від навчання і причину відмови: “нет средств”, “по случаю болезни” і т. п.¹⁹

Вагомий масив генеалогічної інформації, що відклався у фондах волосних правлінь, висвітлює їх повноваження і функції.

Структура волосних правлінь згідно з “Положением о крестьянах, вышедших из крепостной зависимости” складалась із волосного сходу, волосного правління і волосного старшини, волосного селянського суду.

У компетенції волосних правлінь були питання виборів волосних посадових осіб, усі господарські справи волості, справи опіки, перевірка і облік справ з військової повинності, затвердження вироків сільських сходів, виконання паспортних правил і судових вироків тощо. Ці установи поєднували у своїй діяльності елементи адміністративного правління та станового самоуправління²⁰.

У Державному архіві Кіровоградської області зберігаються вісім фондів волосних правлінь: Аджамського, с. Аджамка Олександрійського повіту Херсонської губернії (Ф. 33, 7 од. зберігання, 1870–1919 рр.), Компаніївського, с. Компаніївка Єлисаветградського повіту Херсонської губернії (Ф. 31, 6 од. зберігання, 1857–1918 рр.), Красносільського, с. Красносілля Олександрійського повіту Херсонської губернії (Ф. 34, 3 од. зберігання, 1894–1913 рр.), Покровського, с. Покровське Єлисаветградського повіту Херсонської губернії (Ф. 29, 2 од. зберігання, 1911–1920 рр.), Павлівського, с. Павлівка Єлисаветградського по-

віту Херсонської губернії (Ф. 364, 3 од. зберігання, 1912–1919 рр.) (у фонді містяться також документи іншої установи за 1920–1925 рр.), Федворського, с. Федвор Олександрійського повіту Херсонської губернії (Ф. 365, 1 од. зберігання, 1915 р.), Рівнянського, с. Рівне Єлисаветградського повіту Херсонської губернії (Ф. 366, 4 од. зберігання, 1905, 1915–1917 рр.), Цвітнянського, с. Цвітне Чигиринського повіту Київської губернії (Ф. 514, 7 од. зберігання, 1862–1878, 1909–1915 рр.). Генеалогічна інформація міститься у таких матеріалах фондів: вирокки сільських сходів; копії ревізьких казок; посімейні списки; подвірні списки селян; книги опіки над майном померлих селян; призовні списки; метричні свідоцтва, виписи з метричних книг; документи (листування, довідки, повідомлення, списки), що подають відомості про учасників Першої світової війни та їх родини.

Ухвали сільських сходів сіл Компаніївської волості щодо формування громадських хлібозапасних магазинів за 1901 р. відклалися у фонді Компаніївського волосного правління і містять списки селян, які підлягали збору “на образование хлебных запасов”²¹. (зміст таких списків описаний вище).

У цьому ж фонді зберігаються копії ревізьких казок 10-ї ревізії 1858 р.²² та посімейні списки за 1911 р. жителів п’ятнадцяти сіл Компаніївської волості²³. Посімейні списки містять також фонди Аджамського волосного управління за 1910 р.²⁴, Красносільського волосного управління за 1894, 1912–1913 рр.²⁵ та Цвітненського волосного управління за 1909–1915 рр.²⁶ У цих фондах відклалися посімейні списки сіл Аджамка, Красносілля, та с. Тарнавки Цвітненської волості.

У фонді Цвітненського волосного правління зберігаються також подвірні списки селян сіл Омельгород, Нижні Верещаки, Сосновка, Фарпост Цвітненської волості (як додатки до копій уставних грамот) за 1862–1878 рр.²⁷.

Цікавими та цінними в генеалогічному відношенні документами є книги опіки над майном та малолітніми спадкоємцями померлих селян, що відклалися у фонді Павлівського волосного правління за 1911, 1913, 1915–1919 роки. Книги містять ухвали сільських сходів с. Павлівка про призначення опіки над майном та сиротами, прізвища, імена та по батькові опікунів, детальний опис майна (назва, кількість, вартість у грошовому еквіваленті), який здійснювався сільським старостою, про що свідчать його підписи та печатка. В описі майна вказувались прізвища та імена спадкоємців, їх вік. У книгах містяться річні звіти опікунів про дії щодо сирітського майна (прибутки та витрати)²⁸.

У книгах також знаходяться документи відділу соціального забезпечення Новоукраїнського волосного революційного комітету та виконкому Новоукраїнської районної ради за 1920–1925 роки щодо опіки над майном та сиротами померлих селян: опис майна (за вказаною

вище формою) та клопотання різних осіб про призначення опікунства. Опис майна в даному випадку здійснювали представники відділу соціального забезпечення у присутності понятих із місцевих мешканців²⁹.

Значну генеалогічну інформацію надають призовні списки на осіб, які народилися у 1896 р. та підлягали достроковому призову на військову службу відповідно до імператорського Височайшого Указу від 10 липня 1915 р. Такі списки відклалися у фондах Аджамського (за 1915–1919 рр.) та Федворського (за 1915 р.) волосних правлінь. Списки новобранців Аджамського волосного правління значаться як “чорнові”, їх формуляр має 9 граф: порядковий номер; номер за посімейним списком; прізвище, ім’я, по батькові новобранця; вік, соціальний стан; місце проживання; сімейний стан віросповідання, якою є його рідна мова, освіта, професія; позначки про перебування під слідством та судом, про право на пільги, про прийом на службу, відстрочку або неявку. У графі “сімейний стан” зазначалися: імена та вік батька і матері, усіх братів новобранця (рідних, єдинокровних, єдиноутробних та зведених). У передостанній графі про прийом на службу, відстрочку або неявку значаться записи простим олівцем: “прин.”, “отстрочка 6 мес.” тощо. Списки не завірені підписами посадових осіб та печаткою волосного правління³⁰.

Список призовників Федворського волосного правління є офіційним, завірений підписом волосного старшини та печаткою волосного правління, формуляр аналогічний з указаним вище. У передостанній графі проставлено штампи Олександрійського повітового воїнського присутствія, де є інформація про місце служби новобранця: “Принят на воинскую службу и отправлен в 42 запасный пехотный батальон по списку воин. нач. № 3057”. Осіб, визнаних непридатними для військової служби, відправляли до ополчення, про що також робилися відповідні записи: “По переосвидетельствованию в Александрийском уездном воинском присутствии 9 августа 1915 года признан к военной службе негодным по 45 статье росп. бол. лит. А с зачислением в ополчение второго разряда”. Записи завірені підписом голови повітового воїнського присутствія³¹.

Призовні списки містять багато цінних для генеалогічного пошуку деталей: приміром, вказувалося, мав призовник рідного батька чи вітчима, матір чи мачуху. Іноді зазначалися подробиці щодо фізичного стану батьків: “Родной отец Ефим к труду не способен”. В таких та деяких інших випадках зазначалося, що новобранець має “право на льготу первого разряда по семейному положению”³².

У графі “Місце проживання” є відомості про те, що на момент призову особа тимчасово мешкала в інших губерніях (з указанням повної адреси), зазначалась також інформація про зникнення потенціального новобранця в невідомому напрямку³³.

У фонді Аджамського волосного правління із призовними списками сусідають метричні виписи, метричні свідоцтва, надані священиками сіл Аджамки, Клинів, Червоного Яру, Митрофанівки, Високих Байраків Олександрійського повіту Аджамської волості про народження у 1896 р. осіб чоловічої статі у цих населених пунктах. Виписи надавалися на вимогу волосного правління для формування призовних списків. Ці документи суттєво заповнюють прогалини метричних книг у зазначених селах³⁴.

Документи щодо учасників Першої світової війни та їх родин, але іншого інформаційного наповнення, відклалися у фонді Рівнянського волосного правління. Матеріали фонду різнопланові, охоплюють період з 1915 по 1918 рік, містять метричні виписи, довідки, повідомлення різних установ та відомств про смерть, поранення або факт зникнення безвісти на фронтах Першої світової солдатів, жителів Рівнянської волості, списки убитих і зниклих безвісти та членів їх родин, клопотання членів родин воїнів, подані до різних установ та відомств, з метою отримання інформації про долю призваних на війну родичів³⁵.

Серед документів фонду є також метричні виписи, довідки про народження дітей убитих на війні солдатів, шлюбні свідоцтва, що засвідчували факт шлюбу між вдовою та загиблим главою сімейства, надані приходськими священиками на вимогу волосного правління. Такі документи були необхідні для отримання продовольчої допомоги, яка надавалась державою цим родинам³⁶.

Частина повідомлень про смерть солдатів надавалась волосному правлінню та родичам загиблих Єлисаветградським повітовим по військовій повинності присутством “для отметки в посемейном списке.” Такі повідомлення були лаконічними, в них повідомлялось місце проживання до призову, прізвище, ім’я, по батькові загиблого, дата і причина смерті. Місце загибелі та поховання не вказувалось³⁷.

Нерідко повідомлення, посвідчення про те, що член родини загинув або зник безвісти надавались командирами полку, де він служив, часто разом з повідомленням про смерть надсилалися і бойові відзнаки. В таких документах іноді подавалися відомості про місце загибелі та поховання³⁸.

Звістки про поранення, смерть солдатів надходили також з лазаретів і шпиталів; у цих документах вказувалось місце поховання загиблого³⁹.

Цінну генеалогічну інформацію містять списки загиблих та їх родин, що склалися волосним правлінням для обліку і надання продовольчої допомоги цим сім’ям. У списках вказувалось: місце проживання родини, прізвище, ім’я, по батькові загиблого, дата смерті та назва військової частини, де він служив, імена та вік дітей-сиріт та інформація про те, з ким вони мешкають, майновий стан родини (наявність житла, земельних наділів, худоби тощо)⁴⁰.

Використання описаних джерел інформації при виконанні генеалогічних запитів вагомо вплине на інформативність, повноту і об'єктивність отриманого результату. Забезпечення комплексного підходу до здійснення генеалогічних пошуків шляхом використання мало досліджуваних раніше джерел залишається одним із пріоритетних напрямів нашої роботи.

¹ *Одинцова Л. А.* Мещанское самоуправление в России второй половины XIX – начала XX в. // Известия Волгоградского государственного педагогического университета: научный журнал. – Волгоград, 2010. – № 3. – С. 100–104.

² Державний архів Кіровоградської області (далі – Держархів Кіровоградської обл.), ф. 17, оп. 1, спр. 3, 4.

³ Там само, ф. 24, оп. 1, спр. 1, 2, 3.

⁴ Там само, ф. 17, оп. 1, спр. 1, арк. 1, 2.

⁵ Там само, ф. 710, оп. 1, спр. 2, арк. 1 зв., 2.

⁶ Там само, спр. 4, арк. 1 зв., 2.

⁷ Там само, ф. 362, оп. 1, спр. 2, арк. 15.

⁸ Там само, спр. 1, арк. 5, 6.

⁹ Там само, спр. 2, арк. 2, 29.

¹⁰ Там само, спр. 2, арк. 2, 8, 10.

¹¹ *Волчков В.* Руководство для крестьян. Сборник действующих узаконений, касающихся обществ, их управления и обязанностей сельских и волостных должностных лиц и нижних чинов. – М.: Тип. М. Н. Лаврова, 1880. – 256 с.

¹² Держархів Кіровоградської обл., ф. 31, оп. 1, спр. 3, арк. 1, 2, 24.

¹³ Там само, ф. 45, оп. 1, спр. 1, арк. 2.

¹⁴ Там само, ф. 516, оп. 1, спр. 11, арк. 6.

¹⁵ Там само, ф. 46, оп. 1, спр. 3, арк. 3 зв., 4.

¹⁶ Там само, ф. 516, оп. 1, спр. 15, арк. 1, 1 зв., 2.

¹⁷ Там само, ф. 51, оп. 1, спр. 1.

¹⁸ Там само, ф. 39, оп. 1, спр. 1, 2, 3.

¹⁹ Там само, ф. 50, оп. 1, спр. 7, арк. 32–33.

²⁰ Самоуправление крестьянского сельского и волостного общества. – М.: Тип. т-ва И. Д. Сытина, 1905. – 143 с.

²¹ Держархів Кіровоградської обл., ф. 31, оп. 1, спр. 3, арк. 1, 1 зв., 2.

²² Там само, ф. 31, оп. 1, спр. 4.

²³ Там само, спр. 1, 2.

²⁴ Там само, ф. 33, оп. 1, спр. 1, 2.

²⁵ Там само, ф. 34, оп. 1, спр. 1, 2, 3.

²⁶ Там само, ф. 514, оп. 1, спр. 7.

²⁷ Там само, спр. 1, 2, 3, 4, 5.

²⁸ Там само, ф. 364, оп. 1, спр. 2, арк. 2, 3, 4.

²⁹ Там само, арк. 174, 175, 176.

³⁰ Там само, ф. 33, оп. 1, спр. 3, арк. 71–72; спр. 5, арк. 1, 2 зв., 3.

³¹ Там само, ф. 365, оп. 1, спр. 1, арк. 1, 1 зв., 2.

³² Там само, арк. 3, 4.

³³ Там само, арк. 27 зв.

³⁴ Там само, ф. 33, оп. 1, спр. 3, арк. 28, 30, 131, 144, 165, 166, 168, 178, 178 зв., 193.

³⁵ Там само, ф. 366, оп. 1, спр. 1, 2, 3, 4.

³⁶ Там само, спр. 2, 4.

³⁷ Там само, спр. 1, арк. 69.

³⁸ Там само, арк. 65, 66.

³⁹ Там само, спр. 1, арк. 68, 72, 75; спр. 4, арк. 48.

⁴⁰ Там само, спр. 4, арк. 25–30 зв., 73–91 зв., 221–224.

Анализируется состав и информационная составляющая документов фондов органов сословного самоуправления как источника по изучению родословных сельского и мещанского сословий в период со второй половины XIX в. до 20-х годов XX в.

Ключевые слова: мещанские управы; волостные управы; сельские управления; сельский сход; генеалогическая информация.

The article analyzes the composition and the informational component of the documents of the bodies of the states self-government as the sources of studying of genealogies of peasant and bourgeois states during the second half of 19 century till 20-ies of 20 century.

Keywords: the burgher council; the volost government; the rural government; the rural east; the genealogical information.